DOI: 10.48305/jims.v44.i879.1803

مجله دانشکده پزشکی اصفهان — سال چهل و چهارم/شماره‌ی ۸۷۹/هفته‌ی دوم آبان ۱۴۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۹/۲۷ — تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۶/۱۷ — تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۰۸/۱۴

مشاوره از راه دور پزشک– پزشک: چراغی در تاریکی تصمیم‌گیری‌های بالینی

سمانه قاسمی[۱]، طاهره چنگیز[۱]، اطهر امید[۲]

نامه به سردبیر

چکیده

مقدمه: با توجه به تحولات فناورانه و روند رو به رشد استفاده از مشاوره از راه دور در پزشکی، این مطالعه با هدف بررسی عمیق تجربیات پزشکان از کاربردها و نقش این روش در فرایند تصمیم‌گیری بالینی در یک حیطه‌ی تخصصی پرچالش زنان و زایمان انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش کیفی، بخشی از یک رساله دکتری تخصصی بود. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۶ نفر از متخصصین زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان گردآوری و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها در قالب چند محور اصلی شامل موقعیت‌های کاربرد (موارد تشخیصی نامشخص در حیطه لگن و بارداری، بیماران مقاوم به درمان، شرایط با منابع محدود، اورژانس‌های مامایی پرتنش و بارداری‌های پرخطر)، مزایای حمایتی (پشتیبانی عاطفی و فکری از پزشکان کم‌تجربه)، مزایای عملیاتی (دسترسی سریع‌تر و رفع محدودیت‌های جغرافیایی) و تأثیر بر تصمیم‌گیری (فراهم آوردن امکان هم‌فکری، کار تیمی و بهبود تصمیم‌گیری) استخراج شدند.

نتیجه‌گیری: بر اساس تجربیات مشارکت‌کنندگان، به نظر می‌رسد مشاوره از راه دور می‌تواند در موقعیت‌های پیچیده و مبهم این تخصص، به عنوان یک منبع راهنمایی کمکی عمل کرده و فرایند تصمیم‌گیری را تسهیل نماید. موفقیت آن مستلزم رعایت چارچوب‌های اخلاقی، قانونی و فنی مناسب است.

واژگان کلیدی: مشاوره از راه دور؛ تصمیم‌گیری بالینی؛ زنان و زایمان؛ پزشک

ارجاع: قاسمی سمانه، چنگیز طاهره، امید اطهر. **مشاوره از راه دور پزشک- پزشک: چراغی در تاریکی تصمیم‌گیری‌های بالینی.** مجله دانشکده پزشکی اصفهان ۱۴۰۵؛ ۴۴ (۸۷۹): ۱۸۰۳- ۱۸۰۵.

سردبیر گرامی

در سال‌های اخیر، شاهد تحولات چشمگیر در عرصه فناوری بوده‌ایم (۱). از طرفی نیز هم‌زمان، با پیشرفت‌های فناورانه، استفاده از مشاوره از راه دور نیز روندی صعودی را تجربه کرده است (۲). مشاوره از راه دور که به صورت ارتباط هم‌زمان یا غیرهم‌زمان و با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات تعریف می‌شود، به منظور رفع فاصله‌های جغرافیایی و عملکردی در حوزه‌ی سلامت به کار گرفته می‌شود (۳).

پزشکی از راه دور در تخصص‌هایی که تصمیمات بالینی اغلب فوری و پیچیده هستند، مانند زنان و زایمان، می‌تواند حیاتی باشد (٤). با توجه به بررسی‌ها می توان اظهار نمود که این شکل از مشاوره، دسترسی به‌موقع به اطلاعات پزشکی معتبر را فراهم کرده، کیفیت و سرعت فرایند تشخیص و درمان را ارتقاء داده و منجر به افزایش اعتماد به پزشک و بهبود قابل‌توجهی در مدیریت و تصمیم‌گیری‌های بالینی می‌شود. همچنین کاهش طول مدت بستری و نیاز به مراقبت‌های ویژه، افزایش دقت در تریاژ، کاهش سطح اضطراب بیماران، افزایش اطمینان‌خاطر و کاهش اقدامات غیرضروری از دیگر مزایای اثبات‌شده این روش است (۲).

با توجه به رشد روزافزون فناوری و گسترش کاربرد مشاوره از راه دور، مطالعه‌ی حاضر با تمرکز بر تخصص زنان و زایمان و با عنوان «مشاوره از راه دور پزشک- پزشک: چراغی در تاریکی تصمیم‌گیری‌های بالینی» انجام شد. این پژوهش کیفی که بخشی از یک رساله دکتری تخصصی را تشکیل می‌دهد، با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با متخصصین زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، به بررسی جامع کاربردها و مزایای مشاوره از

۱- مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- دانشیار، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

نویسنده‌ی مسؤول: اطهر امید: دانشیار، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

Email: athar.omid@gmail.com

راه دور در این حیطه‌ی خاص پرداخته است.

یافته‌های این پژوهش نشـــان می‌دهد که مشـــاوره از راه دور در موقعیت‌های پیچیده بالینی این تخصـــص همچون اورژانس‌هایی مانند خونریزی پس از زایمان یا پره‌اکلامپسی شـدید، مواردی که تشـخیص قطعی وجود ندارد، بیمارانی که به درمان پاسـخ نمی‌دهند، و شـرایطی که پزشـک در انتخاب تصـمیم مناسـب تردید دارد، نقش حیاتی ایفا می‌کند. همچنین در موقعیت‌های با امکانات محدود، شـرایط غیرعادی بیمار، اورژانس‌های پرتنش مامایی، بارداری‌های پرخطر و زمانی که انجام یافته‌های پاراکلینیک ممکن نیســـت، این نوع مشـــاوره می‌تواند راهگشا باشد.

مطالعه‌ی ما به وضـــوح نشـــان می‌دهد که مشـــاوره از راه دور پشتیبانی قابل توجهی از پزشکان کم‌تجربه و تازه فارغ‌التحصیل در این رشـــته به عمل می‌آورد، به گونه‌ای که موجب ایجاد اطمینان خاطر، کاهش تنش روانی و دغدغه ذهنی آنان در مواجهه با چالش‌های منحصـــر به فرد این حرفه می‌شـــود. این ســـیســـتم مشـــاوره‌ای امکان بهره‌گیری از تجارب اساتید مجرب و روزآمد را برای پزشکان جوان فراهم می‌ســـازد و مســـیری برای حمایت مســـتمر از آنان پس از فارغ‌التحصیلی ایجاد می‌کند.

از منظر دســـترســـی و انعطاف‌پذیری، مشـــاوره از راه دور محدودیت‌های زمانی و مکانی را مرتفع می‌سازد. این سیستم در مواقع با فاصله مکانی صعب‌العبور، شرایط نامساعد جوی، تمامی ساعات شبانه‌روز و در موقعیت‌های مختلف مکانی در دسترس است که این ویژگی در ارائه خدمات تخصـــصـــی به مناطق محروم منجر به کاهش ترددهای غیرضروری و افزایش بهره‌وری می‌شود.

در حوزه‌ی بهبود کیفیت درمان، مشـــاوره از راه دور با امکان تصـــمیم‌گیری مشـــارکتی، از انجام اقدامات غیرضـــروری جلوگیری می‌کند، بهترین تصـــمیم برای بیمار را برمی‌انگیزد و امکان اصـــلاح تصـمیم‌گیری را فراهم می‌سـازد. این فرآیند نه تنها به پزشـک مشـاوره گیرنده کمک می‌کند، بلکه مستقیماً به نفع بیمار بوده و انجام درمان را آسان‌تر می‌سازد.

همچنین، این پژوهش تأکید می‌کند که مشـاوره از راه دور بسـتر منـاســـبی برای تقویـت کـار تیمی و تصـــمیم‌گیری گروهی بین ارائه‌دهندگان مراقبت‌های مرتبط با ســـلامت زنان فراهم می‌آورد. بهره‌گیری از پزشـکان با تخصـص‌های مختلف، تعامل بین دو پزشـک، هم‌فکری در تصـمیم‌گیری و ارتباط مداوم تیم درمانی از جمله مزایای بارز این سیستم است.

علاوه بر موارد فوق، مشارکت‌کنندگان به مزایای گسترده‌تری اشاره کردند که شـامل صـرفه‌جویی در هزینه‌های انتقال بیمار، کاهش احسـاس انزوای حرفه‌ای پزشـکان در مناطق دوردسـت، امکان یادگیری مسـتمر و آموزش غیررسمی برای پزشکان عمومی و کم‌تجربه، و تسهیل هماهنگی بین ارائه‌دهندگان مراقبت در یک پرونده پیچیده می‌شد.

با توجه به یافته‌ها، گنجاندن آموزش اصول و مهارت‌های مشاوره از راه دور مؤثر در برنامه درســـی دوره‌های دســـتیاری و برنامه‌های آموزش مداوم پزشکی پیشنهاد می‌شود. این آموزش‌ها می تواند شامل آشنایی با شاخص‌های مناسب برای درخواست مشاوره، مهارت ارائه خلاصـه‌ای مؤثر از وضـعیت بیمار، رعایت اصـول حریم خصـوصـی و رضایت آگاهانه، و شناخت محدودیت‌های ذاتی این روش باشد.

در مجموع، این مطالعه نشـــان داد که از دیدگاه پزشـــکان مورد مطالعه، مشـــاوره از راه دور می‌تولند در موقعیت‌های مبهم و پیچیده بالینی، به عنوان یک چراغ راهنما عمل کرده و فرایند تصـــمیم‌گیری را روشن‌تر سازد.

References

1. Ji X, Hu L, Wang Y, Luo Y, Zhu J, Zhang J, et al. “Mobile Health” for the management of spondyloarthritis and its application in China. Curr Rheumatol Rep 2019; 21(11): 61.
2. Duncker D, Ding WY, Etheridge S, Noseworthy PA, Veltmann C, Yao X, et al. Smart wearables for cardiac monitoring—real-world use beyond atrial fibrillation. Sensors (Basel) 2021; 21(7): 2539.
3. Kassirer JP. Teaching clinical reasoning: case-based and coached. Acad Med 2010; 85(7): 1118-24.
4. Wagi C, Shalowitz DI, Randazzo A, Peluso A, Birken S. Physician perspectives on clinician-to-clinician telemedical consultation for gynecologic cancers: a qualitative study. Gynecol Oncol Rep 2024; 52: 101363.

DOI: *10.48305/jims.v44.i879.1803*

Journal of Isfahan Medical School **Vol. 44, No. 879, 2nd Week, November 2026**

Received: 18.12.2025 Accepted: 08.09.2026 Published: 05.11.2026

Physician-to-Physician Teleconsultation: A Guiding Light in Clinical Decision-Making

Samane Ghasemi[1], Tahereh Changiz[1], Athar Omid[2]

Letter to Editor

Abstract

Background: Given technological advancements and the growing trend of teleconsultation in medicine, this study aimed to deeply examine physicians' experiences regarding the applications and role of this method in the clinical decision-making process within the challenging specialty of Obstetrics and Gynecology.

Methods: This qualitative research was part of a PhD. dissertation. Data were collected and analyzed through semi-structured interviews with 16 obstetricians and gynecologists from Isfahan University of Medical Sciences.

Findings: The findings were extracted within several main themes, including application scenarios (cases with diagnostic uncertainty in pelvic and pregnancy-related issues, treatment-resistant patients, settings with limited resources, high-stress obstetric emergencies, and high-risk pregnancies), supportive benefits (emotional and intellectual support for less-experienced physicians), operational benefits (quicker access and overcoming geographical limitations), and impact on decision-making (enabling consultation, teamwork, and improved decision-making).

Conclusion: Based on the participants' experiences, it seems that teleconsultation can act as a supportive guiding resource in complex and ambiguous clinical situations within this specialty and facilitate the decision-making process. Its success necessitates adherence to appropriate ethical, legal, and technical frameworks.

Keywords: Teleconsultation, Clinical Decision-Making, Obstetrics and Gynecology, Physician

Citation: Ghasemi S, Changiz T, Omid A. **Physician-to-Physician Teleconsultation: A Guiding Light in Clinical Decision-Making.** J Isfahan Med Sch 2026; 44(879): 1803- 5.

1- Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
2- Associate Professor, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
Corresponding Author: Athar Omid, Associate Professor, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: athar.omid@gmail.com